

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ: ПРОБЛЕМИ ПРИЙНЯТТЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО РІШЕННЯ

Національний авіаційний університет
проспект Космонавта Комарова, 1, 03680, Київ, Україна
E-mail: avrros@gmail.com

Мета: дослідження дефектів правового регулювання інституту повідомлення про підозру в контексті його практичної реалізації та висунення пропозицій для їх усунення. **Методи дослідження:** у роботі використано діалектичний метод пізнання, загальнонаукові та спеціальні методи. **Результати:** розроблено пропозиції щодо захисту прав осіб від обвинувального ухилу зі сторони обвинувачення при прийнятті процесуального рішення повідомлення про підозру. **Обговорення:** пошук шляхів удосконалення кримінального процесуального законодавства в частині забезпечення права особи на захист на стадії досудового розслідування.

Ключові слова: свідок; спеціальний свідок; підозрюваний; процесуальні права; повідомлення про підозру; обґрунтована підозра; право на захист в кримінальному провадженні.

Постановка проблеми та її актуальність. Із прийняттям у 2012 році Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), незважаючи на численні зміни, які були внесені при подальшому його практичному застосуванні, останній містить у собі дефекти, до яких, зокрема, відносять дефекти нормативного регулювання системно-структурного (прогалини, колізії, зайве дублювання, нераціональне розміщення норм тощо) та логіко-лінгвістичного (дефекти термінології, та понятійно-категоріального апарату; невідповідність між мовною конструкцією і змістовним наповненням, яке законодавець намагався вкласти в норму) характеру [1, с. 90-96].

Однією із проблем, яка є наслідком вищевказаних дефектів, є відсутність чіткого та однозначного розуміння поняття інституту повідомлення про підозру, що призводить до варіативності тлумачення відповідних норм як судом, так і сторонами обвинувачення та захисту та неоднозначності їх практичної реалізації.

Наслідком же такої неоднозначності та зволікання із прийняттям процесуальних рішень стає грубе порушення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Консти-

туції та законів України, які передбачають право на захист у кримінальному провадженні.

Аналіз досліджень і публікацій. Поняття повідомлення про підозру, порядку процесуального повідомлення про підозру та його вдосконалення, процесуального статусу особи, якій вручено підозру та забезпечення конституційних прав особи в момент повідомлення про підозру було предметом дослідження багатьох науковців. Вказані питання розглядали та досліджували Є. Воротинцев, В.Г. Гончаренко, С.В. Гончаренко, О.В. Капліна, О.М. Кальчова, С. Костенко, М.Я. Никоненко, Т.Г. Фоміна, Ю.В. Янович та багато інших вчених.

Мета наукової статті полягає у дослідженні дефектів правового регулювання інституту повідомлення про підозру в контексті його практичної реалізації та висунення пропозицій для їх усунення.

Виклад основного матеріалу. КПК України не дає чіткого визначення повідомлення про підозру як поняття або процесуального документа в Главі 22 «Повідомлення про підозру», яка у має у своєму складі статті 276-279.

Поняття «повідомлення про підозру», виходячи із семантики слів «повідомляти» – «спові-

щати», «здійснити» та логіко-лінгвістичного аналізу норм КПК України, – це обґрунтоване припущення слідчого та/або прокурора про вчинення особою кримінального правопорушення.

Як документ повідомлення про підозру вважається особливим видом процесуального повідомлення у кримінальному провадженні, тобто як процесуальний документ, який є результатом інтелектуальної діяльності спеціально уповноважених осіб (слідчого, прокурора) з оцінки досудових доказів на предмет їх відповідності та допустимості та може спричинити юридичні наслідки для учасників провадження у разі дотримання вимоги щодо строків, процедури та суб'єктного складу осіб, які здійснюють його вручення [2, с. 74-81].

Виходячи із закріпленого у КПК України підходу до обвинувачення, функція обвинувачення починає реалізовуватись саме з моменту повідомлення особі про підозру. А оскільки обсяг процесуальних прав («можливостей») у підозрюваного (особи, якій вручено повідомлення про підозру згідно статті 42 КПК України) значно більший, ніж у інших учасників кримінального провадження, відповідно момент повідомлення особі про підозру можна визначати як початок змагального процесу.

Відповідно до статті 276 КПК України, повідомлення про підозру обов'язково здійснюється у випадках: 1) затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення; 2) обрання до особи одного з передбачених цим Кодексом запобіжних заходів; 3) наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення.

Стаття 277 КПК України визначає вимоги до змісту повідомлення про підозру як процесуального документа. Так, повідомлення про підозру, окрім інших відомостей, має містити зміст підозри.

Достатність належить до оціночної категорії, тому в кожному кримінальному провадженні за внутрішнім переконанням слідчий, прокурор вирішують питання про достатність рівня підозри, обґрунтування якої (тобто її зміст) покладено в основу процесуального документа. Пові-

домлення про підозру – це суб'єктивне, засноване на відповідній структурі складу злочину, формулювання підозри уповноваженим суб'єктом у формі певної тези, яка лише у процесі досудового розслідування може перерости у твердження, що оформлюється відповідним кримінальним процесуальним актом – обвинувальним актом.

Внутрішнє переконання особи, яка приймає процесуальне рішення, залежить від тих зовнішніх факторів, які впливають на формування як групової, так і індивідуальної думки соціуму загалом для конкретно визначеної території. Соціологи до таких факторів відносять форму та режим правління в державі, рівень економічного розвитку, рівень забезпечення населення, навіть клімат та безліч інших.

В теорії права розроблено поняття «обґрунтована підозра», яке отримало своє практичне закріплення у рішеннях Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), зокрема у рішенні у справі «Нечипорук і Йонкало проти України»: ««Обґрунтована підозра» означає, що існують факти або інформація, які можуть переконати об'єктивного спостерігача в тому, що особа, про яку йдеться, могла вчинити правопорушення, те, що вимога розумної підозри передбачає наявність доказів, які об'єктивно пов'язують підозрюваного з певним злочином. І вони не повинні бути достатніми, щоб забезпечити засудження, але мають бути достатніми, щоб виправдати подальше розслідування або висунення обвинувачення» [3].

Факти, що підтверджують «обґрунтовану підозру», не повинні бути такого самого рівня, як факти, на яких має ґрунтуватись обвинувальний вирок чи навіть пред'явлення обвинувачення зазначено у Рішенні ЄСПЛ у справі «Броуган та інші проти Сполученого Королівства» [4].

Науковці виділяють суб'єктивний та об'єктивний критерії «обґрунтованої підозри». Перший означає, що підозра має бути добросовісною, тобто особа, яка виконала затримання, має щиро підозрювати затриманого у вчиненні злочину, другий – що об'єктивно існують дані про причетність особи до вчинення правопорушення. Такими даними можуть бути дії самого

«підозрюваного», наявність документів, показання очевидців [5, с. 34-36].

Однак основою підозри повинні бути фактичні дані, на підставі яких слідчий, прокурор встановлюють наявність чи відсутність фактичних обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню у кримінальному провадженні.

КПК України у статті 91 дає виключний перелік обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні. Серед інших – це подія кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення), винуватість обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, форма вини, мотив і мета вчинення кримінального правопорушення.

Науково-практичний коментар до КПК України дає роз'яснення, що доказування вини і мотивів вчинення кримінального правопорушення вимагає встановлення обставин, які свідчать, що наслідки кримінального правопорушення є результатом дій особи (підозрюваного, обвинуваченого) [6, 7].

Легальне визначення доказів у ст. 84 КПК України вже за своїм змістом обмежує суб'єктивне оцінювання, що ґрунтується на сформованих під певним впливом критеріях.

Однак сукупність фактичних даних – доказів, які будуть достатні переконати об'єктивного спостерігача для «обґрунтованої підозри» нерозривно пов'язана із обвинувальною позицією сторони обвинувачення.

Водночас слідчий та/або прокурор на стадії досудового розслідування керуються, в силу своєї процесуальної позиції іншими принципами. Такі принципи у своїй основі мають одну мету – обвинувачення. Відповідно і стратегія досудового розслідування в сукупності із запланованими гласними та/або негласними слідчими (розшуковими) діями вибудовується виключно з позиції обвинувачення.

До тих пір, поки обвинувальний та каральний підходи у діяльності правоохоронних органів та прокуратури не будуть замінені на підхід до встановлення істини, фактичні дані – докази, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню, будуть оцінюватись через призму достатності для

сторони обвинувачення, незважаючи на вимоги закону.

Наслідком такого «об'єктивного» оцінювання достатності доказів буде зволікання у прийнятті процесуального рішення.

Відповідно, не маючи формального статусу підозрюваного внаслідок зволікання, фактично підозрювана особа викривається органами кримінального переслідування без можливості реалізації нею свого права на захист, що відображено у рішенні ЄСПЛ у справі «Шабельник проти України» 2009 р. – невчасне повідомлення про підозру позбавляє громадянина права на захист від первісного кримінального переслідування [8].

Рішення про повідомлення про підозру повинно прийматися без зволікань з моменту зібрання достатньої кількості доказів, які дають підстави для слідчого та прокурора проводити в ході подальшого досудового розслідування відповідні дії для збирання доказів винуватості у вчиненні кримінального правопорушення конкретною особою. Доказами, достатніми для повідомлення про підозру, повинні визнаватись будь-які докази, отримані законним шляхом, які об'єктивно можливо було отримати на даній стадії розслідування, та які дають можливість зробити припущення про вчинення певною особою кримінального правопорушення.

Тому можна із впевненістю стверджувати, що хоча суб'єктивні оціночні критерії лежать в основі самого визначення доказів, необхідно напрацьовувати саме об'єктивні оціночні критерії, які зведуть до мінімуму суб'єктивний фактор при прийнятті процесуального рішення щодо повідомлення про підозру.

Подальше дослідження зібраних доказів, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню на стадії досудового розслідування та повноцінної реалізації основного принципу кримінального провадження – змагальності сторін, є прерогативою суду, які останній оцінює виходячи із внутрішнього переконання та неупереджено.

Одним із об'єктивних оціночних критеріїв достатності доказів для прийняття процесуального рішення щодо повідомлення про підозру, на нашу думку, може бути елемент складу злочину, який визначається в диспозиції статті КК України.

За наявності посилання у диспозиції статті КК України на спеціального суб'єкта злочину, на нашу думку, описані оціночні критерії достатності доказів для повідомлення про підозру та поняття «обґрунтована підозра» підлягають автоматичному застосуванню.

Визначення поняття спеціального суб'єкту злочину наведено у ст. 18 КК України: спеціальним суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила у віці, з якого може настати кримінальна відповідальність, злочин, суб'єктом якого може бути лише певна особа.

Так, у КК України наявна значна кількість статей, які у своїй диспозиції визначають спеціального суб'єкта злочину. Серед таких статей, окрім інших, ст.ст. 131, 157, 164, 173, 205-1, 212, 222-1, 232-1, 271, 286, 328, 351, 358, 362, 367, 372, всі статті розділу XIX кодексу тощо.

Однак на практиці ситуація складається по іншому, яку розглянемо на прикладі типового кримінального провадження, відкритого за фактом вчинення кримінального правопорушення, передбаченого статтею 212 КК України «ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)».

Відповідно в диспозиції ч. 1 вказаної статті 212 КК України умисне ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять у систему оподаткування, введених в установленому законом порядку, вчинене службовою особою підприємства, установи, організації, незалежно від форми власності або особою, що займається підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи чи будь-якою іншою особою, яка зобов'язана їх сплачувати, наведено чітке визначення спеціального суб'єкта злочину.

На основі системного аналізу примітки до ст. 364 КК України, Листа Міністерства юстиції України від 18.10.2013 р. № 610-0-2-13/7.2 «Щодо тлумачення поняття «службова особа» і «посадова особа», що використовуються в чинному законодавстві України та Постанови Пленуму ВС України від 26.04.2002 р. № 5 «Про судову практику у справах про хабарництво» можна дійти висновку, що під поняття службової особи, на яку покладений обов'язок сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять в систему оподаткування, підпадає ке-

рівник підприємства (директор), бухгалтер (головний бухгалтер) [9, 10].

У ході проведення досудового розслідування в межах кримінального провадження, відкритого за фактом вчинення кримінального правопорушення, передбаченого статтею 212 КК України, керівник підприємства та бухгалтер, як правило, викликаються в якості свідка. При цьому слідством саме відносно таких «свідків» збираються докази для вручення повідомлення про підозру та складання обвинувального акту, а останні фактично виступають у якості підозрюваних.

Оскільки стаття 20 КПК України відносить підозрюваного, обвинуваченого, виправданого, засудженого до осіб-учасників кримінального провадження, які мають право на захист, яке полягає у наданні можливості надати усні або письмові пояснення з приводу підозри чи обвинувачення, право збирати і подавати докази, брати особисту участь у кримінальному провадженні, користуватися правовою допомогою захисника, а також реалізовувати інші процесуальні права, передбачені КПК України, то згаданий «свідок», який фактично виступає в якості підозрюваного, позбавлений такого права. Свідок же, як учасник кримінального провадження згідно вимог статті 66 КПК України не наділений жодними так званими «активними» процесуальними правами, а наділений виключно обов'язками. Аналогічно і адвоката свідка КПК України не розглядає як захисника [11, с. 10-11].

До «активних» процесуальних прав, яких позбавлений свідок та його адвокат, можна віднести право на збирання доказів (ст. 93 КПК України), право подавати клопотання про проведення процесуальних дій стороною обвинувачення (ст. 220 КПК України), право на оскарження дій слідчого (ст. 303 КПК України). Відповідно, «активні» процесуальні права у свідка та його адвоката, в тому числі, які передбачені статтею 42 КПК України, можуть з'явитись лише після вручення повідомлення про підозру.

Складається така нерівна ситуація, яка фактично порушує одну із засад кримінального провадження – змагальність сторін (ст. 22 КПК України), за якою сторона обвинувачення

проводить своє розслідування відносно свідка (свідків) без жодного супротиву.

Відповідно, з метою забезпечення змагальності сторін в межах кримінального провадження, за умови, що особа підпадає під поняття спеціального суб'єкта злочину (як було описано на прикладі статті 212 КК України), відносно останньої в обов'язковому порядку повинно прийматись відповідне процесуальне рішення щодо повідомлення про підозру.

Обґрунтування сторони обвинувачення про недоцільність повідомлення особі про підозру з позиції неможливості зібрати достатні докази для складання обвинувального акту в межах визначеного строку для досудового розслідування та, можливо, складністю кримінального провадження (скоєного злочину) є безпідставним. Тим паче, що КПК України передбачає можливість продовження строку досудового розслідування.

Запропонована обов'язковість прийняття процесуального рішення відносно особи щодо вручення повідомлення про підозру за наявності вказаного оціночного критерію забезпечить повноцінну реалізацію права на захист. Наслідком стане нівелювання суб'єктивного впливу на формування вольового рішення щодо доцільності повідомлення про підозру та унеможливлення психологічного маніпулювання на процесуальному статусі особи з боку слідчого, прокурора.

Згідно статті 87 КПК України недопустимими доказами є докази, що отримані з показань свідка, який надалі був визнаний підозрюваним чи обвинуваченим у цьому кримінальному провадженні, а також які отримані внаслідок порушення права особи на захист, тобто отримані внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана ВР України, а також будь-які докази, здобуті завдяки інформації, отриманій внаслідок істотного порушення прав та свобод людини.

Аналізуючи вказану статтю 87 КПК України в контексті даної роботи можна дійти висновку, що для визнання недопустимими доказів, які були зібрані слідством відносно свідка є всі підстави. Тобто, всі докази та інформація про такі докази, які були отримані від особи, яка на такий момент перебувала в статусі свідка, яка в

подальшому набуває статусу підозрюваного, обвинуваченого, внаслідок описаного зволікання, визнаватимуться недопустимими.

На практиці однак, виникають проблеми із обґрунтуванням причинно-наслідкового зв'язку між наданими показаннями свідка, а також інформацією від свідка (яка в більшості випадків навіть не внесена до протоколу, а отримана в ході «дружньої» бесіди) та доказами, які отримані завдяки таким показанням та інформації. Стороні захисту майже неможливо довести суду факт отримання доказів за сприяння свідка, який на такий момент досудового розслідування вводився в оману відносно свого фактичного процесуального статусу.

Одним із дефектів правового регулювання інституту повідомлення про підозру є відсутність визначеного законодавцем мінімального строку досудового розслідування з моменту вручення повідомлення про підозру. При тому, що граничні строки досудового розслідування визначені у статті 219 КПК України.

Відсутність мінімального строку досудового розслідування призводить до можливого зловживання процесуальними правами з боку сторони обвинувачення. Так, коли відносно «свідка» зібрані всі необхідні на думку слідства докази, останньому вручають повідомлення про підозру та одразу, в порядку статті 290 КПК України, «визнавши зібрані під час досудового розслідування докази достатніми» завершають досудове розслідування, надаючи доступ до матеріалів кримінального провадження для наступного ознайомлення та вручення обвинувального акта.

Пункт б) ч. 3 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод визначає, що кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має щонайменше право мати час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту. Відповідно, таке швидке (іноді день в день) завершення досудового розслідування призводить до грубого порушення права особи як на захист (ст. 20 КПК України), так і права на підготовку такого захисту (ст. 6 Конвенції) [12].

Однак не лише відсутність мінімального строку досудового розслідування призводить до порушення права на захист. Описане зволікання у прийнятті процесуального рішення щодо по-

відомлення особі про підозру, значний вплив суб'єктивних оціночних критеріїв до визначення достатності доказів для прийняття такого рішення також обмежує право на захист.

Висновки. Отже, відсутність чітких критеріїв визначення моменту обов'язкового прийняття процесуального рішення, пов'язаного із реалізацією процесуальних норм внаслідок зволікання при прийнятті такого рішення на основі суб'єктивних оціночних критеріїв, обвинувальний ухил сторони обвинувачення є причиною порушення права особи на захист.

Враховуючи вищевикладене пропонуємо:

1) встановити чіткі критерії для визначення моменту обов'язкового застосування інституту повідомлення про підозру – вручення повідомлення про підозру та надання особі процесуального статуту підозрюваного. Таким чином кримінальне процесуальне право відійде від надмірного впливу фактору суб'єктивного оціночного критерію при визначенні моменту вручення особі повідомлення про підозру та надання процесуального статусу підозрюваного, яке включає в себе всі необхідні для реалізації захисту процесуальні права;

2) запровадити поняття «спеціальний свідок», обсяг процесуальних прав якого буде наближений до процесуальних прав підозрюваного. Так, особа, відносно якої застосовуються слідчі (розшукові) дії (наприклад, часті виклики на допит у статусі свідка тощо), логічний зміст яких направлений на подальше переведення особи із процесуального статусу свідка у статус підозрюваного, матиме необхідні «активні» процесуальні права для реалізації права на захист. До таких «активних» процесуальних прав можна віднести право заявляти клопотання про залучення експерта, спеціаліста, про долучення доказів, оскарження слідчих (розшукових) дій тощо;

3) надати свідку так звані «активні» процесуальні права, а саме право подачі клопотання про визнання останнього підозрюваним та право оскарження процесуального рішення, прийнятого за результатами розгляду вказаного клопотання, що урівноважуватиме суб'єктивні оціночні критерії як сторони обвинувачення, так і сторони захисту до визначення моменту, настання якого дає підстави для вручення особі повідомлення про підозру. Тобто у випадку,

якщо особа, яка має процесуальний статус свідка вбачає за результатами проведення слідчих (розшукових) дій вірогідність визнання себе в якості підозрюваного, вона матиме право прискорити прийняття такого процесуального рішення з метою отримання можливості реалізувати надане право на захист.

Література

1. Воротинцев Є. Інформативність письмового повідомлення про підозру в системі змагального кримінального судочинства України. *Вісник прокуратури*. 2014. № 1. С. 90-96.
2. Капліна О. Повідомлення про підозру: протистояння правових позицій сторін обвинувачення та захисту. *Право України*. 2017. № 12. С. 74-81.
3. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Нечипорук і Йонкало проти України» від 21 квітня 2011 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_683
4. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Броуган та інші проти Сполученого Королівства» від 29 листопада 1988 р. URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIdx=430>
5. Костенко С. Проблемні питання існуючого підходу до визначення дотримання конституційних прав і свобод громадянина при повідомленні про підозру у вчиненні кримінального правопорушення. *Вісник Асоціації слідчих суддів України*. 2016. № 1. С. 34-36.
6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. Литвинова О.М. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 528 с. <https://doi.org/10.32471/umj.1680-3051.126.129631>
7. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України / за заг. ред. Тертишника В.М. Київ: Алерта, 2016. 768 с.
8. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Шабельник проти України» від 19 лютого 2009 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_457
9. Щодо тлумачення поняття «службова особа» і «посадова особа», що використовуються в чинному законодавстві України: лист Міністерства юстиції України від 18 жовтня 2013 р. № 610-0-2-13/7.2 URL: <https://dtk.com.ua/show/2cid010891.html>

10. Про судову практику у справах про хабарництво: постанова Пленуму Верховного суду України від 26 квітня 2002 р. № 5 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-02>. <https://doi.org/10.33498/louu-2018-10-198>
11. Самольотов І., Хохлов С. Повідомлення про підозру: відсутність передбачуваності. *Юридична Газета*. № 23 (625). 2018. С. 10-11.
12. Манукян В.И. Европейский суд по правам человека: право, прецеденты, комментарии: науч.-практ. пособ. Киев: Истина. 2007. 367 с.
13. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004. <https://doi.org/10.33498/louu-2018-02-170>
14. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/Laws/show/254k/96-вр>
15. Рішення Конституційного суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положень частини третьої статті 80 Конституції України (справа про депутатську недоторканість) від 27 жовтня 1999 р. № 9-пр/99. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-99>. <https://doi.org/10.31108/1.2018.5.15.8>
16. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III (зі змін. та допов. від 12 липня 2018 р.) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
17. Кримінальний процесуальний кодекс України 13 квітня 2012 р. № 4651-VI (зі змін. та допов. від 12 липня 2018 р.) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
4. Rishennja Jevropejs'kogo sudu z prav ljudy ny u spravi «Brougan ta inshi proty Spoluchenogo Korolivstva» vid 29 lystopada 1988 r. URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIIdx=430>
5. Kostenko S. Problemni pytannja isnujuchogo pidhodu do vyznachennja dotrymannja konstytucijnyh prav i svobod gromadjanyna pry povidomlenni pro pidozru u vchynenni kryminal'nogo pravoporushennja. *Visnyk Asociacii' slidchyh suddiv Ukrainy*. 2016. № 1. S. 34-36.
6. Naukovo-praktychnyj komentar Kryminal'nogo kodeksu Ukrainy / za zag. red. Lytvynova O.M. Kyi'v: Centr uchbovoi' literatury, 2017. 528 s.
7. Naukovo-praktychnyj komentar Kryminal'nogo procesual'nogo kodeksu Ukrainy / za zag. red. Tertyshnyka V.M. Kyi'v: Alerta, 2016. 768 s.
8. Rishennja Jevropejs'kogo sudu z prav ljudy ny u spravi «Shabel'nyk proty Ukrainy» vid 19 ljutogo 2009 r. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_457
9. Shhodo tлумачennja ponjattja «sluzhbova osoba» i «posadova osoba», shho vykorystovujut'sja v chynnomu zakonodavstvi Ukrainy: lyst Ministerstva justycii' Ukrainy vid 18 zhovtnja 2013 r. № 610-0-2-13/7.2 URL: <https://dtk.com.ua/show/2cid010891.html>
10. Pro sudovu praktyku u spravah pro habarnyctvo: postanova Plenumu Verhovnogo sudu Ukrainy vid 26 kvitnja 2002 r. № 5 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-02>
11. Samol'otov I., Hohlov S. Povidomlennja pro pidozru: vidsutnist' peredbachuvanosti. *Jurydychna Gazeta*. № 23 (625). 2018. S. 10-11.
12. Manukjan V.I. Evropejskij sud po pravam cheloveka: pravo, precedenty, kommentarii: nauch.-prakt. пособ. Kiev: Istyna. 2007. 367 s.
13. Konvencija pro zahyst prav ljudy ny i osnovopolozhnyh svobod vid 4 lystopada 1950 r. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004
14. Konstytucija Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28 chervnja 1996 r. № 254k/96-VR. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/Laws/show/254k/96-вр>
15. Rishennja Konstytucijnogo sudu Ukrainy u spravi za konstytucijnym podannjam Ministerstva vnutrishnih sprav Ukrainy shhodo oficijnogo tлумачennja polozhen' chastyny tret'oi' statti 80 Konstytucii' Ukrainy (sprava pro deputats'ku nedotorkanist') vid 27 zhovtnja 1999 r. № 9-пр/99.

References

1. Vorotyncev Je. Informatyvnist' pys'movogo povidomlennja pro pidozru v systemi zmagal'nogo kryminal'nogo sudochynstva Ukrainy. *Visnyk prokuratury*. 2014. № 1. S. 90-96.
2. Kaplina O. Povidomlennja pro pidozru: protystojannja pravovyh pozycij storin obvynuvachennja ta zahystu. *Pravo Ukrainy*. 2017. № 12. S. 74-81.
3. Rishennja Jevropejs'kogo sudu z prav ljudy ny u spravi «Nechyporuk i Jonkalo proty Ukrainy» vid 21 kvitnja 2011 r. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_683

URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-99>

16. Kryminal'nyj kodeks Ukrai'ny vid 5 kvitnja 2001 r. № 2341-III (zi zmin. ta dopov. vid 12 lypnja 2018 r.) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

17. Kryminal'nyj procesual'nyj kodeks Ukrai'ny 13 kvitnja 2012 r. № 4651-VI (zi zmin. ta dopov. vid 12 lypnja 2018 r.) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

O. Rastorguev

NOTIFICATION OF SUSPICION: PROBLEMS OF PROCEEDING DECISION ADOPTION

National Aviation University
Kosmonavta Komarova Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mail: avrros@gmail.com

Objective: to investigate the defects of the Institute's legal regulation of notification of suspicion in the context of its practical implementation and to put forward proposals for their elimination. **Research methodology:** in the work the dialectical method of cognition, general scientific and special methods was used. **Findings:** proposals were made on protecting the rights of individuals from the indictment on the part of the prosecution when making a procedural decision to report suspicion. **Discussion:** search for ways to improve criminal procedural legislation in terms of ensuring the right of a person to be protected at the stage of pre-trial investigation.

With the adoption in 2012 of the Criminal Procedural Code of Ukraine, despite the numerous changes that have been made to its further practical application, it includes defects: namely, regulatory defects of systemic, structural and logical-linguistic nature.

Lack of a clear and unambiguous understanding of the «notice of suspicion» institution is one of the problems arising from the aforementioned defects, which leads to a variability in the interpretation of the relevant rules by the court, prosecution and defense parties, and the ambiguity of their practical implementation.

The purpose of the scientific article is to investigate the defects of the legal regulation of the «notice of suspicion» institution in the context of its practical implementation and to put forward proposals for their elimination.

The causes of the violation of the person's right to protection are the absence of clear criteria for determining the moment of the mandatory adoption of a procedural decision relating to the implementation of procedural rules as a result of delay in making such a decision on the basis of subjective evaluation criteria and accusatory bias of the prosecution party.

Taking into account the above, it is proposed: 1) to establish clear criteria for determining the time of mandatory application of the «notice of suspicion» institution – delivery of a notice of suspicion and providing the person with the procedural status of the suspect; 2) to introduce the concept of «special witness», the volume of its procedural rights will be approximated to the procedural rights of the suspect; 3) provide the witness with so-called «active» procedural rights, namely, the right to file a petition for the recognition as a suspect and the right to appeal a procedural decision made on the basis of the petition consideration, balancing the subjective evaluation criteria of the prosecution and defense parties, until the moment, the occurrence of which gives grounds for the presentation of a person's notice of suspicion.

Keywords: witness; special witness; suspect; procedural rights; suspicious notification; reasonable suspicion; right to protection in criminal procedure.